

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

Ziņojums par pārslodzes ieņēmumu izmantošanu 2025. gadā

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada
5. jūnija Regulas (ES) 2019/943 par
elektroenerģijas iekšējo tirgu 19. panta 5. punkta
izpilde

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

1. Normatīvā regulējuma prasības

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Regulas (ES) 2019/943 par elektroenerģijas iekšējo tirgu (turpmāk – Regula 2019/943) 19. pants nosaka to, kā un kādiem mērķiem elektroenerģijas pārvades sistēmas operators var izmantot pārslodzes ieņēmumus, kā arī pienākumu regulatīvajām iestādēm uzraudzīt pārslodzes ieņēmumu izmantošanu.

Regulas 2019/943 19. panta 2. punkts nosaka, ka:

“Visus ieņēmumus, kas rodas starpzonu jaudu piešķiršanas rezultātā, izmanto šādiem prioritāriem mērķiem:

- a) piešķirtās jaudas faktiskās pieejamības nodrošināšanai, arī garantēšanas kompensācijai;
- b) starpzonu jaudas saglabāšanai vai palielināšanai, attiecīgā gadījumā ar koordinētiem korektīviem pasākumiem optimizējot esošo starpsavienotāju izmantošanu, vai sedzot izmaksas, kas radušās veicot investīcijas tīklā un attiecas uz starpsavienotāju pārslodzes samazināšanu; vai
- c) kompensācijai atkrastes atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas staciju operatoriem atkrastes tirdzniecības zonā, kas ir tieši savienota ar divām vai vairākām tirdzniecības zonām, ja piekļuve savstarpēji savienotiem tirgiem ir samazināta tādā veidā, ka tā rezultātā atkrastes atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas stacijas operators nespēj eksportēt savu elektroenerģijas ražošanas jaudu uz tirgu un attiecīgā gadījumā attiecīgi samazinās cena atkrastes tirdzniecības zonā salīdzinājumā ar situāciju bez jaudas samazinājumiem.”

Saskaņā ar Regulas 2019/943 19. panta 2. punkta otro daļu kompensāciju, kas minēta Regulas 2019/943 19. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā, piemēro, ja validētos jaudas aprēķinu rezultātos viens vai vairāki pārvades sistēmu operatori starpsavienotājā vai nu nav darījuši pieejamu jaudu, par ko panākta vienošanās pieslēguma līgumos, vai nav darījuši pieejamu jaudu kritiskajos tīkla elementos, ievērojot jaudas aprēķināšanas noteikumus, kas noteikti Regulas 2019/943 16. panta 8. punktā, vai abos minētajos gadījumos. Pārvades sistēmu operatori, kas ir atbildīgi par piekļuves samazināšanu savstarpēji savienotiem tirgiem, ir atbildīgi par kompensāciju atkrastes atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas staciju operatoriem. Minētā kompensācija gada griezumā nepārsniedz kopējos pārslodzes ieņēmumus, kas gūti starpsavienotājos starp attiecīgajām tirdzniecības zonām.

Attiecīgi, ja ir pienācīgi izpildīti Regulas 2019/943 19. panta 2. punktā noteiktie prioritārie mērķi, tad atbilstoši Regulas 2019/943 19. panta 3. punktam ieņēmumus var izmantot kā ienākumus, kas regulatīvajām iestādēm jāņem vērā, apstiprinot tīkla tarifu aprēķināšanas metodiku vai nosakot tīkla tarifus, vai abas minētās darbības. Pārējos ieņēmumus nogulda atsevišķā iekšējā kontā līdz laikam, kad tos varēs izlietot Regulas 2019/943 19. panta 2. punktā minētajos nolūkos.

Regulas 2019/943 19. panta 5. punkts paredz, ka elektroenerģijas pārvades sistēmu operatori iepriekš skaidri nosaka, kā tiks izmantoti pārslodzes ieņēmumi, un ziņo regulatīvajām iestādēm par šādu ieņēmumu faktisko izlietojumu. Ik gadu līdz 1. martam regulatīvās iestādes informē Eiropas Energoregulatoru sadarbības aģentūru (turpmāk – ACER) un publicē ziņojumu, kurā ziņo par:

- a) ieņēmumiem, kas iekasēti 12 mēnešu periodā, kurš beidzas iepriekšējā gada 31. decembrī;

- b) iekasēto ieņēmumu izlietojumu saskaņā ar Regulas 2019/943 19. panta 2. punktu, tostarp konkrētiem projektiem, kur ieņēmumi izlietoti, un summu, kas noguldīta atsevišķā kontā;
- c) summu, kas izlietota, aprēķinot tīkla tarifus; un
- d) verifikāciju par to, ka c) apakšpunktā minētā summa atbilst Regulai 2019/943 un metodikai, kas izstrādāta saskaņā ar Regulas 2019/943 19. panta 3. un 4. punktu¹.

Ja daļa pārslodzes ieņēmumu ir izlietota, aprēķinot tīkla tarifus, regulatīvās iestādes ziņojumā attiecīgā gadījumā izklāsta, kā pārvades sistēmu operatori ir izpildījuši Regulas 2019/943 19. panta 2. punktā noteiktos prioritāros mērķus.

2. Plānotais pārslodzes ieņēmumu izlietojums

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) reizi divos gados apstiprina elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu. Regulators 2024. gada 31. oktobrī ar lēmumu Nr. 79 apstiprināja elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības plānu laika periodam no 2025. gada līdz 2034. gadam². Saskaņā ar šo plānu Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operators akciju sabiedrība “Augstsprieguma tīkls” (turpmāk – AS “Augstsprieguma tīkls”) neplāno 2026. gadā izmantot pārslodzes ieņēmumus kapitālieguldījumu finansēšanai.

Atbilstoši Regulatora 2022. gada 29. augusta lēmuma Nr. 1/18 “Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”³ (turpmāk – Metodika) 11. un 16. punktam Regulatora 2025. gada 27. novembra lēmumā Nr. 116 “Par akciju sabiedrības “Augstsprieguma tīkls” elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem”⁴ AS “Augstsprieguma tīkls” regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. janvāra līdz 2028. gada 31. decembrim ir atļauts novirzīt pārslodzes ieņēmumu daļu 44,411 milj. *euro* apmērā elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu segšanai. Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu segšanai 2026. gadā plānots novirzīt 12 milj. *euro*.

3. Faktiskais pārslodzes ieņēmumu izlietojums 2025.gadā

Regulators 2026. gada 19. februārī saņēma AS “Augstsprieguma tīkls” atskaiti, kurā sniegta šāda informācija par pārslodzes ieņēmumiem un to izmantošanu atbilstoši Regulas 2019/943 19. panta 5. punktam:

- 1. Kopā 2025. gadā AS “Augstsprieguma tīkls” saņemtie pārslodzes ieņēmumi ir – 31 392 229 *euro*:
 - 1.1. pārslodzes ieņēmumi no elektroenerģijas cenu starpības starp elektroenerģijas tirdzniecības apgabaliem ir 18 367 570 *euro* apmērā;
 - 1.2. ieņēmumi no finansiālo pārvades tiesību izsoles Igaunijas – Latvijas tirdzniecības zonas robežai rezultātā ir 6 399 074 *euro* apmērā, un;

¹ Metodiku apstiprināja ACER 2020.gada 23.decembrī ar lēmumu Nr.38/2020. Lēmums pieejams šeit: https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER%20Decision%2038-2020%20on%20use%20of%20Congestion%20Income%20methodology_0.pdf

² https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/cmaa_files/Padomes%20lemumsN079D31102024.pdf

³ <https://likumi.lv/ta/id/335096-elektroenerģijas-parvades-sistemas-pakalpojumu-tarifu-aprekinasanas-metodika>

⁴ https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/cmaa_files/Padomes%20lemumsN%20116%20D27112025%20Par%20a%20kciju%20sabiedr%C4%ABbas%20Augstsprieguma%20t%C4%ABkls%20elektroener%C4%A3ijas%20p%C4%8lr%C4%93mas%20pakalpojumu%20tarifiem.pdf

- 1.3. balansēšanas jaudu tirgus pārslodzes ieņēmumi ir 6 625 584 *euro* apmērā.
2. Kopā 2025. gadā AS “Augstsprieguma tīkls” izlietotie pārslodzes ieņēmumi ir – 67 289 524 *euro*:
 - 2.1. starpzonu jaudas pārslodzes novēršanas izmaksu segšanai izlietoti 16 343 677 *euro* (t.sk. izsoles administrēšanas segšanai 207 599 *euro*);
 - 2.2. kapitālieguldījumiem starpsavienojumu attīstībai, pārslodzes samazināšanai novirzīti uzkrātie pārslodzes ieņēmumi 5 495 356 *euro* apmērā, un;
 - 2.3. elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu segšanai novirzīti 45 450 491 *euro*.
3. 2024. gada 31. decembrī AS “Augstsprieguma tīkls” uzkrātie pārslodzes ieņēmumi bija 79 581 865 *euro*, un, ņemot vērā 2025. gadā saņemto un izlietoto pārslodzes ieņēmumu apmēru, uz 2025. gada 31. decembri bija uzkrāti pārslodzes ieņēmumi 43 684 570 *euro* apmērā.

4. Pārslodzes ieņēmumu izlietojuma atbilstība Regulas 2019/943 prasībām

Regulators konstatē, ka 2025. gada 31. decembrī uzkrātais pārslodzes ieņēmumu apjoms ir pietiekams piešķirtās jaudas faktiskās pieejamības nodrošināšanai, kā arī garantēšanas kompensācijai, starpzonu jaudas saglabāšanai vai palielināšanai, optimizējot esošo starpsavienotāju izmantošanu, vai sedzot izmaksas, kas radušās veicot investīcijas tīklā un attiecas uz starpsavienotāju pārslodzes samazināšanu. Kompensācijai atkrastes atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas staciju operatoriem atkrastes tirdzniecības zonā pārslodzes ieņēmumi netika izlietoti, jo tirdzniecības zonā nav atkrastes atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas staciju.

Atbilstoši Regulatora apstiprinātajam elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības plānam pārslodzes ieņēmumu izlietojumam 2025. gadā infrastruktūras projektiem un pārslodzes novēršanas izmaksu segšanai, var konstatēt, ka atlikušais pārslodzes ieņēmumu apjoms 43,6 milj. *euro* ir pietiekams elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu segšanai turpmāk. 2026. gadā nav plānots izmantot pārslodzes ieņēmumus kapitālieguldījumu finansēšanai. Ņemot vērā minēto, secināms, ka ir izpildīti Regulas 2019/943 19. panta 2. punktā noteiktie prioritārie mērķi.